

TALOUSNEUVOSTO

14.8.2014

Kokousmuistio 5/2014

Aika 13.8.2014 klo 8.00–9.30

Paikka Valtioneuvoston juhlahuoneisto

Läsnä Alexander Stubb, puheenjohtaja
Häkämies Jyri
Ihalainen Lauri
Järventaus Jussi
Liikanen Erkki
Lyly Lauri
Marttila Juha
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka
Niinistö Ville
Orpo Petteri
Palola Antti
Penttilä Risto E.J.
Rinne Antti
Räsänen Päivi
Vapaavuori Jan
Viitanen Pia
Heinonen Olli-Pekka (at)
Hetemäki Martti (at)
Sovala Markus (at)
Turunen Joonas (at)
Sinko Pekka (s)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi päivän aiheena olevan "tulo- ja kustannuskehitys sekä vuoden 2015 talousarvioesityksen linjaukset". Keskustelun alustaa osastopäällikkö Markus Sovala valtiovarainministeriöstä. Jäsenille oli kokouskutsun mukana toimitettu aiheeseen liittyvä tulo- ja kustannuskehityksenselvitystoimikunnan raportti.

Ennen varsinaista kokousaihetta pääministeri totesi odottavansa suurella mielenkiinnolla työskentelyä talousneuvostossa. Hän toivoi tämän päivän keskustelussa voitavan jakaa informaatiota myös eläkeratkaisun etenemisestä. Pääministeri toivotti Petteri Orpon tervetulleeksi mukaan talousneuvostoon uutena jäsenenä.

2 Tulo- ja kustannuskehitys

Markus Sovala tarkasteli esityksessään (liite 1) viimeaikaista palkka- ja hintakehitystä sekä budjettivalmistelun pohjana olevaa kuvaa talouden näkymistä. Hän totesi lähi-vuosien talouspolitiikan haasteena olevan ostovoiman kehityksen tukeminen samalla kun huolehditaan suomalaisen tuotannon kilpailukyvystä ja julkisen talouden kestävyys-

destä. Avainasemassa ovat rakenteelliset uudistukset, joilla voidaan lisätä ja tehostaa talouden työvoimaresurssien käyttöä.

Tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunnan tuore raportti ennakoii nimellisansioiden nousuvauhdin hidastuvan tuntuvasti vuosina 2014-2016. Kun lisäksi verotus kiristyy ja työpanoksen supistuminen jatkuu, niin palkansaajien yhteenlasketun ostovoiman odotetaan supistuvan 0,6 prosenttia vuonna 2014. Ostovoiman arvioidaan jatkavan supistumistaan myös vuosina 2015 ja 2016 huolimatta siitä, että työtuntien kehitys kääntyy ensi vuodesta alkaen positiiviseksi.

Maltillinen ansiokehitys ei näyttäisi lähivuosina parantavan Suomen kustannuskilpailukykyä suhteessa euroalueeseen, koska myös tuottavuuskasvu on Suomessa hidastunut ja on jäämässä euroalueen keskiarvoa hitaammaksi. Teollisuuden suhteellisilla yksikkötyökustannuksilla mitattuna Suomen hintakilpailukyky heikentyi vuosina 2011-2013, joskin viime vuonna heikkeneminen johtui pääosin euron vahvistumisesta. Myös ulkomaankaupan vaihtosuhte on heikentynyt ja välituotteiden kautta tulevat kustannuspaineet ovat kasvaneet. Lähivuosina koko talouden yksikkötyökustannusten kasvuvauhti hidastuu kilpailijamaiden tasalle ja vaihtosuhteen heikkeneminen pysähtyy.

3 Taloudellinen tilanne budjettivalmistelun näkökulmasta

Markus Sovala totesi valtiovarainministeriön vuoden 2015 talousarvioesityksen rakentuvan VM:n kansantalousosaston valmisteilla olevaan ennusteeseen. Sovala totesi, että ennuste ei tule ratkaisevasti poikkeamaan kesäkuun suhdanne-ennusteesta. Sen keskeisiä oletuksia olivat 0,2 prosentin talouskasvu vuodelle 2014 ja 1,4 prosentin talouskasvu vuodelle 2015. Ennustetta ei ole päivitetty 19.6. sovitun hallitusohjelman jälkeen, mutta hallitusohjelman kasvu- ja työllisyyspaketin makrotaloudelliset vaikutukset on arvioitu pieniksi. Sama koskee pitkälti Ukrainan kriisiin liittyvien pakotteiden ja vastatoimien suorista vaikutuksia.

Venäjän tilannetta lukuun ottamatta kansainväliset talousnäköymät ovat yhä varsin vaakaat ja pörssikurssien kehitys ennakoii osaltaan kasvun jatkumista – ehkä euroaluetta lukuun ottamatta. Venäjän talouskasvun tietynasteinen hidastuminen on jo mukana kesäkuun ennusteessa. Kriisin välilliset vaikutukset Suomen talouteen voivat olla merkittäviä, mutta niiden arvioiminen on hyvin vaikeaa. Parhaillaan työn alla olevaan päivitettyyn ennusteeseen kohdistuvat muutospainheet ovat suhteellisen pieniä eivätkä tule olemaan peruste finanssipolitiikan uudelleenarvioille.

4 Keskustelu

Pääministeri avasi keskustelun toteamalla talousnäkyymiin liittyvän suuren epävarmuuden, joka vaikeuttaa budjetin mitoittamista suhteessa julkisen talouden tasapainotavoitteisiin. Toisaalta budjetin päälinjat on jo pitkälti lyöty lukkoon rakenneohjelmassa, kehyspäätöksessä sekä hallitusohjelmassa. Näiden päätösten jättämä liikkumavara on jo ka tapauksessa suhteellisen pieni.

Valtiovarainministeri Rinne korosti niinikään kokonaiskuvaa ja asteittaista edistymistä julkisen talouden tasapainottamisissa. Tehdyt leikkaukset alkavat vaikuttaa todenteolla vuonna 2015 ja niiden hallittu läpivieminen keskeisiä toimintoja vaarantamatta tulee olemaan monilla sektoreilla hyvin haastavaa. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien ilmeinen paheneminen vaatii omia erityistoimiaan. Perusrakennehankkeet, joilla saadaan

myös kuntien investointeja käyntiin tarjoavat välillisten vaikutusten kautta merkittävän vipuvarren kasvun tukemiseen.

Pääjohtaja Liikanen kommentoi kansainvälisen talouden kehityskuvaa Suomen Pankin näkemysten pohjalta. Tiivistetysti heinäkuun uutisten vaikutus talousnäkyymiin voidaan kiteyttää arvioon "samaa tai huonompaa". Euroalueella, lähinnä Italian ja Saksan talousluvut ovat olleet odotettua heikompia. . Epävarmuutta lisäävät geopoliittiset riskit, joita on eskaloitumassa muuallakin kuin Ukrainassa. Toisaalta EKP:n rahapoliittiset toimet ovat johtaneet korkojen laskuun ja korkoerojen kasvuun Euroopan ja USA:n välillä. Sen seurauksena myös euron arvo suhteessa dollariin on laskenut, mikä osaltaan tukee taloutta.

Keskustelussa kiinnitettiin huomiota verolinjausten ostovoimaa heikentävään vaikutukseen, joka liittyy mm. inflaatiotarkistusten tekemättä jättämiseen. Myös T&K- ja innovaatiotoiminnan tukemista vaikeissa oloissa peräänkuulutettiin. Keskusteltiin paljon myös kuntien tukalasta asemasta ja siihen liittyvistä kunnallisveron korotuspaineista. Kuntasektorin tuottavuuden nostamiseen kaivattiin konkreettisempia toimia. Kysyttiin myös kuinka paljon kuntien veloitteita on tarkoitus poistaa. SOTE-ratkaisun vaikutuksista tarvittaisiin taloudellista analyysia. Synkän tilannekuvan keskellä tuore telakkaratkaisu nähtiin valopilkuna, joka säilyttää sekä työpaikkoja että tärkeää osaamista Suomessa.

Ukrainan kriisin osalta korostettiin välillisten vaikutusten potentiaalista merkitystä. Kokonaisuudesta tarvittaisiin nopeasti täsmällisempiä kvantitatiivisia arvioita. Näissä myös pidempiaikaiset Venäjän geopoliittisen aseman muutokseen liittyvät riskit olisi syytä ottaa huomioon. Akuutteihin, etenkin maitotuotantoa koskeviin, Venäjän vastapakotteiden aiheuttamiin ongelmiin voidaan hakea helpotusta määräaikaisten toimen ja EU:n tukea hyödyntäen.

Eläkeratkaisun osalta todettiin osapuolten vahva sitoutuminen ratkaisun saavuttamiseen. Ratkaisu ei tule olemaan helppo ja vaatii kompromissihalukkuutta kaikilta osapuolilta. Vaikutusten verifioimiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Uskottavan ratkaisun syntyminen on tärkeää koko kansakunnan taloudelle ja hyvinvoinnille.

5 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston syyskuun kokous pidetään keskiviikkona 24.9.2014 klo 8.00 pääministerin virka-asunnossa Kesärannassa. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri